

Eleanor Roosevelt

Eleanor Roosevelt föddes den 11 oktober 1884 i New York City, USA. Familjen var välbärgad och bland hennes släktingar kan nämnas hennes farbror, president Theodore Roosevelt. Båda hennes föräldrar dog innan hon hade fyllt 10 år och hon växte upp med sin mormor. Som ung flicka skickades hon till England där hon fick sin utbildning.

År 1905 gifte hon sig med sin avlägsna kusin Franklin Delano Roosevelt, USA:s president 1933–1945. Eleanor Roosevelt blev inte känd bara som hustru till USA:s president och landets första dam (First Lady). Hon var också en stark förkämpe för mänskliga rättigheter och förespråkade kvinnors rättigheter samt talade tidigt för kvinnlig rösträtt. Hon var starkt engagerad i de svartas situation i USA och mot rasism och ras-segregation.

Förenta Nationerna - FN

Förenta nationerna (FN) grundades den 24 oktober 1945, precis efter andra världskrigets slut. FN bestod då av 58 medlemsstater. De grymheter som hade ägt rum under andra världskriget tvingade staterna att ta ett ansvar för de mänskliga rättigheterna. Man ville hindra att samma sak skulle upprepas och tanken om en universell förklaring om de mänskliga rättigheterna började växa fram. Inom FN grundades en särskild människorättskommission som fick i uppdrag att utarbeta ett internationellt dokument för de mänskliga rättigheterna.

”Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter.”

Ur människorättskommissionens utkast år 1948

Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna (härefter människorättsförklaringen eller förklaringen) utarbetades av 18 ledamöter från alla regioner i världen. Eftersom man skulle utarbeta en universell (allmän) förklaring var det viktigt att sammanföra inslag från olika traditioner och formulera rättigheter som speglade gemensamma värderingar, och inte bara “västerländska” värderingar. Kommissionen lyckades sammanföra inslag från olika traditioner, kulturer, länder och världsdelar och den allmänna förklaring som skrevs kan beskrivas mångkulturell.

<https://o-lika.fi/eleanor-roosevelt/>

Alla människor är födda fria

I kommissionen ingick åtta kvinnliga ledamöter. De var måna om att kvinnor inte skulle åsidosättas vid utarbetandet av förklaringen. De förde fram kvinnoperspektivet och formade förklaringens innehåll och innebörd. I ett första utkast inleddes förklaringen med frasen ”alla män äro bröder” vilket sedan slopades. Man ändrade också texten “Alla män är födda fria och lika i värde och rättigheter” till att lyda “Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter”. Kvinnorna i kommissionen såg även till att “kön” skulle ses som en diskrimineringsgrund. Och man betonade vikten av samma rättigheter för män och kvinnor i fråga om äktenskap (artikel 16) och lika lön för lika arbete (artikel 23). Också i det här hänseendet blev förklaringen universell.

Det fanns visserligen också vissa frågor som inte berörs alls i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna. Till exempel minoriteters rättigheter och koloniala folks självbestämmande rätt lyckades man inte enas om.

”Var och en är berättigad till alla de rättigheter och friheter som uttalas i denna förklaring utan åtskillnad av något slag, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt.”

Ur människorättskommissionens utkast år 1948

Människorättsförklaringen godkändes den 10 december 1948. Detta var första gången i världshistorien som man hade enats om en överenskommelse som ser alla människor som lika värda och fria, oavsett kön, hudfärg, religion eller andra egenskaper. Idag firas den 10 december som de mänskliga rättigheternas dag världen över.

De mänskliga rättigheterna

Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna kan kallas för de mänskliga rättigheternas “grundlag” eller alfabet. Den är som en katalog, en lista över de mänskliga rättigheterna. Den består av 30 artiklar som uttrycker de grundläggande fri- och rättigheterna. Även om förklaringen inte är rättsligt bindande, det vill säga stater är inte skyldiga att följa den, har den ändå haft en stor betydelse för hur världen ser ut idag. Den har bland annat påverkat hur vi till exempel här i Finland behandlar barn, funktionshindrade, fångar, sexuella minoriteter, alla människor.

<https://o-lika.fi/eleonor-roosevelt/>

År 1958 höll Eleanor Roosevelt ett av sina mest berömda tal i samband med tioårsjubileet av FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna. Roosevelt poängterade i sitt tal att de mänskliga rättigheterna först och främst ska förverkligas i "den lilla världen", det vill säga i familjen, skolan, grannskapet och på arbetsplatsen. Om de inte förverkligas där finns det heller ingen chans att rättigheterna kan förverkligas i "den stora världen"

Människorättsskämpen Eleanor Roosevelt presenterar FN:s människorättskommissionens utkast på den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna år 1948. Foto: FN

År 1958 höll Eleanor Roosevelt ett av sina mest berömda tal i samband med tioårsjubileet av FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna. Roosevelt poängterade i sitt tal att de mänskliga rättigheterna först och främst ska förverkligas i "den lilla världen", det vill säga i familjen, skolan, grannskapet och på arbetsplatsen. Om de inte förverkligas där finns det heller ingen chans att rättigheterna kan förverkligas i "den stora världen"

Eleanor Roosevelt har beskrivits som de mänskliga rättigheternas arkitekt. Hon fortsatte sitt arbete för de mänskliga rättigheterna, förespråkade social rättvisa och engagerade hela sitt liv åt humanitära frågor. Hon avled den 7 november 1962.

<https://o-lika.fi/eleanor-roosevelt/>